

Al precies tien jaar biedt de populaire app Tinder gebruikers de kans om zich een weg naar hun ideale partner te swipen. Het is een aanpak die een revolutie in het datinglandschap teweegbracht, al had dat niet uitsluitend positieve gevolgen. 'Tinder heeft niet noodzakelijk het beste met ons voor.'

"Je geheime aanbieder is nu niet zo geheim meer." Het is al voorbij middernacht wanneer een welgemikte pushnotificatie van Tinder me in het voorjaar vraagt waarom ik slaap boven een mogelijke match met een onbekende zou verkiezen. De speelse en dwingende toon van het bericht doet me twijfelen. Initieel voelt swipen op Tinder namelijk aan als een bezoek aan het multiversum. In elk van de profielen die op korte termijn voorbijflitsen, ligt een mogelijkheid verscholen om samen iets uit te bouwen. Al hoeft dat niet het enige doel te zijn. Want veel fijner is het verslavende spelelement waarbij je als gebruiker kan inschatten wie al dan niet een 'match' met je heeft. Tinder speelt als geen ander in op die combinatie van nieuwsgierigheid en ijdelheid, en dat legt het bedrijf geen windeieren. Het bedrijf heeft anno 2022 75 miljoen actieve gebruikers.

Die grote gebruikersgroep komt niet uit de lucht vallen. Bij de lancering van de applicatie in 2012 is online daten nog een randfenomeen dat vooral geassocieerd wordt met eenzame ouderen, fetisjistten en mensen met beperkte sociale skills. De Amerikaanse bedenkers van Tinder halen de inspiratie voor hun service daarom bij Instagram en Facebook, platformen die succesvol zijn bij jongeren en die de kans bieden om vanop afstand het leven van anderen te volgen. In eerste instantie richten ze zich op de hechte netwerken binnen universiteitscampussen, maar via mond-tot-mond-reclame wordt het platform ook bij andere bevolkingsgroepen populair. In verschillende nieuwsuitzendingen uiten heel wat seksuologen en relatietherapeuten vervolgens hun bewondering voor die gestage opmars. Een mainstream datingapplicatie als Tinder kan mensen aanzetten om meer te experimenteren op relationeel vlak en biedt kansen om partners uit diverse netwerken met elkaar te linken, klinkt het. Kortom: als iedereen met een smartphone onmiddellijk toegang krijgt tot duizenden potentiële partners, moet het aantal singles in de maatschappij toch wel afnemen?

Al snel wordt duidelijk dat het oorspronkelijke enthousiasme niet volledig terecht is. Terwijl het aantal gebruikers van Tinder groeit, neemt ook het aantal singles in de samenleving toe. Een direct en causaal verband tussen die twee elementen is er weliswaar niet, maar recent onderzoek toont wel aan dat de schijnbaar oneindige kansen die apps als Tinder bieden vooral verlamdend werken. Sociaal psychologen Tila Pronk en Jaap Denissen (Universiteit van Tilburg & Universiteit Utrecht) noemen dat 'de paradox van het moderne daten'. In een reeks studies lieten zij vrijwilligers fotoreeksen van potentiële geliefden beoordelen. De kans op een match nam al vanaf het tweede beeld af en lag bij de twintigste foto al 27 procent lager dan bij de start van de reeks. Het cijfer stabiliseerde nadien, maar de resultaten zijn mogelijk slecht nieuws voor wie via Tinder een relatie zoekt. Een gebruiker krijgt daar namelijk gemiddeld 140 profielen per dag te zien. "Het lijkt er dus op dat mensen in het algemeen minder voordelen ervaren wanneer ze meer keuzes hebben", schrijven Pronk en Denissen in hun onderzoek.

ENTERTAINMENT

Verrassend genoeg is die beperkte kans op amoureuze succesverhalen niet voor alle mensen met een account op het platform een probleem. De motieven van de gebruikers zijn erg divers. Het Grote Tinderproject, een doctoraatsonderzoek van klinisch psycholoog Elisabeth Timmermans aan de KU Leuven, toonde bijvoorbeeld aan dat mensen de app vooral gebruiken als vorm van entertainment in tijden van verveling. Daarnaast zijn ze nieuwsgierig naar de werking van het medium en gebruiken ze het om nieuwe vriendschappen te smeden. De kans op een liefdesrelatie kwam pas op de vierde plaats bij de redenen om een profiel aan te maken. Toch zijn het net de mensen die op zijn naar liefde die Tinder het meest ongelukkig maakt. Herhaaldelijk het deksel op de neus krijgen omdat de app inhoudelijk diverser is dan ze vaak doet uitschijnen en verwachtingen van gebruikers niet overeenkomen, doet nu eenmaal pijn.

Iedereen loopt weleens een blauwtje, maar in de context van online datingapps gaat het vluchtiger en is het niet altijd duidelijk waarom iets misloopt. "Op platformen is er een onduidelijk normen- en waardenkader. Ze stimuleren gedrag dat maatschappelijk gezien onwenselijk is", vertelt Timmermans. De barrière om zonder toestemming seksueel expliciete beelden naar een van de voorbijflitsende profielen te sturen, is bijvoorbeeld minder groot. Het spelelement doet daarbij soms vergeten dat er achter de foto's ook effectief mensen schuilgaan, waardoor ook ghosting vaker voorkomt. Zonder enige waarschuwing of rechtvaardiging verbreken gebruikers daarbij het contact met hun date, al doet Tinder ook weinig inspanningen om daar iets aan te doen. Wanneer iemand een match opheft, verdwijnt de hele voorgaande conversatie onmiddellijk en definitief. Daardoor blijft het laatste bericht waarin iemand uitlegt waarom de vonk niet overslaat vaak ongelezen, wat voor onzekerheid zorgt.

"Ik zie vaak alleenstaanden die moedeloos worden en zich afvragen wat ze precies verkeerd doen", zegt relatietherapeut Sarah Hertens. Die twijfels gaan niet enkel over hun persoonlijkheid, maar ook over uiterlijke kenmerken. Onderzoek aan de Universiteit van Noord Texas toonde aan dat mensen die actief zijn op Tinder zich vaker schamen over hun eigen lichaam. Ze zouden gevoeliger zijn voor maatschappelijke verwachtingen over schoonheid en hun eigen fysieke verschijning vaker met anderen vergelijken. Net omdat een groot deel van Tinders gebruikersbestand uit jongeren bestaat, maken pedagogen zich zorgen dat die vorm van daten voor extra uitdagingen kan zorgen tijdens hun ontwikkeling.

De impact van Tinder beperkt zich bovendien niet tot het datinglandschap. De Amerikaanse app beïnvloedt ook de manier waarop veel mensen zich in relaties tot elkaar verhouden. "De wereld is groter en toegankelijker geworden", zegt

Hertens. Wie te allen tijde toegang tot een eindeloos aanbod aan mogelijke geliefden heeft, kan het verleidelijk vinden om daar tijdens een moeilijke periode met zijn partner gebruik van te maken. Onlangs toonde een studie van Timmermans aan dat 20 procent van de mensen met een profiel op Tinder al een relatie heeft. Die vorm van microcheating, waarbij flirterige berichten uitgewisseld worden, zou een voorbode voor 'echt' overspel kunnen zijn. Al moet daarbij vermeld worden dat de studie niet vroeg of de respondenten een monogame relatie zaten. Daarnaast gebruiken sommigen de app volgens Timmermans ook om te zien hoe goed ze nog in de markt liggen, zonder dat ze hun partner willen verlaten.

WELZIJN

Tinder zelf lijkt zich niet al te veel van die mogelijke neveneffecten aan te trekken. Op de startpagina van het bedrijf staan uitsluitend rooskleurige verhalen over onverwachte ontmoetingen en eeuwige liefde. Dat is natuurlijk weinig verrassend voor een commercieel bedrijf, maar tegelijkertijd is het opvallend dat het platform op geen enkele manier ingaat op de bewezen effecten die langdurig gebruik op mensen heeft. De veiligheidsrichtlijnen gaan enkel over 'externe dreigingen' zoals het risico op contact met oplichters of gewelddadige personen. Van introspectie is geen sprake. "Het welzijn van gebruikers is bij Tinder dan ook niet het belangrijkste doel", zegt Timmermans. De financiële belangen zijn daarbij veel belangrijker. Dat blijkt uit de drie verschillende abonnementsformules waarmee mensen toegang krijgen toe extra toepassingen, ongelimiteerd kunnen swipen en van tevoren mogen zien wie ze 'matchen'.

Die aanpak leverde vorig jaar een omzet van ruim anderhalf miljard euro op en dat is in grote mate te danken aan een slim ontworpen algoritme. Wanneer een gebruiker de app opent, krijgt hij in de eerste plaats een reeks aantrekkelijke profielen te zien. Daarna neemt het aantal interessante personen sterk af, tot er uiteindelijk weer een beeld verschijnt dat in lijn ligt met de eerste profielen. Alleen krijgen mensen dan te horen dat ze pas 12 uur later verder kunnen swipen, tenzij ze een abonnement nemen. Niet iedereen krijgt overigens de kans om met de populairste profielen te matchen: zij kunnen enkel 'ontgrendeld' worden door ze een Super Like te geven. Een plezier dat Tinder gebruikers graag gunt, al staat daar vanzelfsprekend een meerprijs tegenover.

Het model van Tinder werkt bijzonder efficiënt, maar steeds vaker blijkt dat de succesfactoren van het bedrijf tegelijkertijd ook zijn zwaktes zijn. De app staat toe om met tientallen personen per dag te matchen, maar moedigt vervolgens niet aan om ook in gesprek met elkaar te gaan. De communicatie verloopt zo weleens met horten en stoten. Het is meteen de reden waarom de populariteit van datingapps als Bumble en Thursday de voorbije jaren sterk toenam. Op het eerstgenoemde platform krijgen mensen na een match slechts 24 uur de tijd om met elkaar in gesprek te gaan, Thursday is dan weer slechts één dag per week toegankelijk en moedigt gebruikers aan om elkaar meteen te ontmoeten. Daarvoor organiseert de app zelf evenementen in enkele grootsteden. Zo lijkt het alsof de datingmarkt die na de komst van Tinder doodverklaard werd alsnog een tweede leven krijgt. Zij het in hybride vorm.

Tinder is zich bewust van die toenemende concurrentie en probeert zich daarom heruit te vinden. "We moeten mensen een nieuwe reden geven om datingapps te gebruiken, ze hebben al een tijdje niets nieuws of spannends meer gekregen", vertelde topman Gary Swidler aan de Financial Times. Het bedrijf wil zich meer toeleggen op de commercieel interessante groep van jongeren. Na de coronacrisis lijken zij weer meer belang te hechten aan offline ontmoetingen, waardoor ze hun Tinderaccounts sneller opzeggen. In een bevraging van onderzoeksbureau Youth Sight gaf 90 procent van de mensen onder de 25 aan gefrustreerd te zijn door de werking van datingapps. De voorbije maanden probeerden Swidler en zijn team de interesse van die groep weer aan te wakkeren door met een eigen digitaal munteenheid te experimenteren, maar dat had weinig succes. De plannen om extra toepassingen voor de metaverse te maken, liggen ondertussen ook alweer in de koelkast.

Hoewel het succesraject van Tinder momenteel hindernissen kent, is de kans klein dat het bedrijf zijn sleutelpositie snel zal verliezen. De app kneedde de moderne blik op seksualiteit en relaties verder zo sterk dat het enigszins naïef is om te verwachten dat de datingwereld van voor 2012 ooit nog terugkeert. De Imperial College Business School voorspelde al dat de meerderheid van de Britse baby's die in 2037 geboren worden ouders zal hebben die elkaar online leerden kennen. In Vlaanderen loopt het voorlopig niet zo'n vaart, 7,4 procent van de koppels ontmoette elkaar in een digitale omgeving. Toch wijzen relatie-experts erop dat het belangrijk is om op een slimme manier met de voor- en nadelen van datingapps om te gaan. Hoewel een app als Tinder gebruikers nieuwe relationele paden helpt bewandelen, is het ook mogelijk om onderweg de weg kwijt te raken. Om tegengewicht bij het verlamme effect van het brede keuzeaanbod te bieden en om onzekerheid tegen te gaan, is het volgens Hertens nuttig om af en toe gas terug te nemen. "Blijf niet te lang chatten met een match, maar spreek snel af. Online deel je sneller intieme informatie, maar dat kan de afwijzing ook groter maken als het uiteindelijk op niets uitdraait."